

Verslag online bijeenkomst Publiekscommunicatie RES: “Naar een verhaal over de energietransitie”

14 oktober 2021

Op 14 oktober hebben we met ongeveer 20 deelnemers het gesprek gevoerd over het traject om te komen tot de ontwikkeling van een nieuw verhaal/narratief voor de energietransitie.

De bijeenkomst had twee doelen:

- Mensen die eerder deelgenomen hebben aan de uitvoeringstafel publiekscommunicatie, werkgroep XXL, communicatieadviseurs en andere geïnteresseerden een update te geven van de stand van zaken van de ontwikkeling van het nieuwe verhaal/narratief energietransitie (zowel inhoudelijk als qua proces).
- Feedback op te halen over enkele dilemma's die het onderzoeksteam van What Design Can Do en Kennisland is tegengekomen tijdens het onderzoek voor het nieuwe verhaal/narratief.

Bijgevoegde PDF met de presentatie geeft een goede weergave van de aanleiding voor het nieuwe verhaal/narratief, de onderzoeksvraag en de huidige stand van zaken.

Op basis van 15 interviews met experts en de input van verschillende betrokkenen tijdens diverse bijeenkomsten, zijn de invalshoeken voor het nieuwe narratief bepaald. Er is nu een goed beeld van de belangrijkste thema's, waarden/emoties en doelgroepen van het nieuwe verhaal/narratief.

Tijdens de plenaire toelichting zijn een aantal vragen gesteld en opmerkingen gemaakt:

- Een aspect dat in het verhaal aandacht verdient, is dat sommige bewoners het liefst ontzorgt lijken te worden. *“In contacten met bewoners hoor ik regelmatig dat ze best willen verduurzamen, maar de weg kwijtraken in de technieken en subsidies. Verwijzen naar sites of het energieloket vinden ze geen optimale oplossing. Ze hebben liever een 'ontzorgert' die het van a tot z voor ze regelt”.*
Reactie onderzoeksteam: Uit de gesprekken met experts die gevoerd zijn komt het thema ontzorgen ook zeker terug. Tegelijkertijd willen mensen graag eigenaarschap (ervaren). Voor beide aspecten moet in het verhaal aandacht zijn. Hoe precies? Dat moeten we nog verder uitwerken. Dat gaan we onder andere in de research labs doen.
- Een deelnemer tipt de principes van storytelling om het nieuwe narratief sterker te maken. *“Denken jullie aan storytelling- en branding principes waarin je de doelgroep als De held van zijn eigen verhaal neerzet en het transitieprobleem (de schurk) waar hij/zij last van heeft ? en waarin je zorgt dat de afzender van het nieuwe narratief ook de degene is die de held van het verhaal als Helper verder op weg kan helpen? Het verhaal*

(storytelling)zonder een handelingsperspectief is een "leeg" verhaal"

Reactie onderzoeksteam: Goede tip. We nemen deze principes van storytelling zeker mee. Tijdens het tweede research lab gaan we collectief met elkaar aan de slag het verhaal te maken. Dit doen we onder andere op basis van de "[story circle](#)": een principe uit de storytelling.

- De doelgroepen voor het nieuwe narratief moeten niet alleen bewoners zijn. De overheid/ ambtelijke wereld zelf is ook een belangrijke doelgroep. Hoe stel je je op als bewoners aan de slag willen, hoe faciliteer je, durf los te laten.

Reactie onderzoeksteam: Dat klopt: we zien diverse bewoners, ondernemers en overheden als doelgroepen voor het narratief.

Na het plenaire gedeelte zijn in deelgroepen drie vragen/dilemma's besproken. Hieronder zijn de uitkomsten van deze gesprekken kort weergegeven:

Vraag/dilemma 1. (uitwerking door Dagan)

In de ontwikkeling van de RES is steeds het klimaatakkoord en de onvermijdelijkheid van de overstap naar duurzame energie als centraal uitgangspunt en thema gekozen. In de gesprekken die we gevoerd hebben, noemen veel mensen echter dat het belang van de overstap naar duurzame energie niet benadrukt zou moeten worden, maar juist heel andere thema's die voor mensen belangrijker zouden zijn. Zoals gezondheid, prettig wonen of veiligheid. Dit leidt tot de vraag: moeten we het verhaal ophangen aan het belang van de energietransitie, of juist aan andere thema's? En welke andere thema's zouden wat jullie betreft prominent moeten zijn?

- Arno Pronk: **Kijk verder dan je eigen grenzen.** Al realiseren wij onze doelen, leveren wij als NL een hele kleine bijdrage aan totaal nodige reductie van broeikasgassen. Welk verhaal vertellen we over de kolencentrales in Polen of China? Ook praten over overbevolking is ook taboe in de klimaat discussie? Neem mensen met een lagere opleiding mee in het grote thema.
- Annemarie Terheggen: **Blijven duiden waarom we het doen.** Veel weerstand komt voort uit onwetendheid, te weinig informatie en niet weten welke stappen je kunt zetten als inwoner. Maak het klein en begrijpelijk, pel het af: what's in it for me: **Prettig wonen en economisch voordeel** zijn belangrijke thema's. We moeten meer ontzorgen en wijzen op financiële voordelen.
Reactie op de kolencentrales die genoemd zijn door Arno: breng dit dichterbij. Bij ons praten we dan over Tata, Schiphol en data centra en distributie central van multinationals.
- André van der Pijl: Vertrouwen is het grote thema. Deze neemt alsmaar af: zie de woningcrisis, privatisering in de zorg, te weinig leerkrachten, het toeslagen schandaal.. Er is een systeemfout gemaakt. De overheid moet een nieuw kader scheppen.
- Daphne Meijer: de belangrijkste thema's zijn: **(internationale) solidariteit,, autonomie en geld**
- Edwin van 't Hart: 1 thema centraal: **Welzijn.** Welzijn in je eigen huis, familie, straat of buurt. Dat is waar mensen om geven. Er moet een ruime subsidie komen om particulieren te helpen met vergroenen, zodat ze prettig kunnen wonen en hun rekening omlaag gaat.

Hier ontbreekt nog verslag toch?

Vraag/dilemma 2. Eigenaarschap of ontzorgen?

Experts geven aan de ene kant aan dat mensen regie willen. Ze willen zeggenschap over waar windmolens komen te staan, en mogelijk ook (mede)eigenaar zijn. Ontwikkelingen die hierbij horen zijn decentrale opwek van energie en de inwoner als consument (niet alleen consument, maar ook producent). Aan de andere kant wordt door sommigen benadrukt dat energie een low-interest good is. Veel mensen zijn op zich best voor duurzame energieopwek, maar het moet hen vooral niet teveel gedoe opleveren. De bewoner moet ontzorgd worden. Dit leidt tot de vraag: welke insteek kiezen we?

Voor veel mensen is eigenaarschap belangrijk. Alleen betekent dit niet voor iedereen hetzelfde. Sommigen mensen stappen graag in een energiecoöperatie om gezamenlijk te organiseren dat er lokaal duurzame energie wordt opgewekt, anderen nemen vooral stappen voor hun eigen woning, ondernemers richten zich wellicht vooral op het eigen bedrijf en bedrijventerrein en huurders zijn meer afhankelijk van wat de woningbouwcorporatie doet. Er lijkt ook wel degelijk een grote groep te zijn die graag volledig ontzorgd wil worden. Deze vraag lijkt dus niet in algemene zin te beantwoorden: er is behoefte aan maatwerk, afhankelijk van doelgroep en lokale situatie.

Om te zorgen dat mensen eigenaarschap kunnen tonen en eigenaarschap ervaren, is het belangrijk om aan te sluiten bij de thema's die voor hen belangrijk zijn. Voor veel mensen is dat bijvoorbeeld "een groene buurt" of "een gezonde leefomgeving". Het is belangrijk goed te luisteren naar wat er lokaal leeft en deze thema's centraal te stellen. Dit is volgens sommigen nog wel belangrijker dan inzoomen op de financiële of economische voordelen.

Vraag/dilemma 3. De (dreigende) klimaatcrisis lijkt voor onvoldoende urgentie te zorgen. Wat zorgt nog wel voor urgentie?

De urgentie van de energietransitie wordt tot nu toe vooral benadrukt vanuit de klimaatcrisis. Vanuit de risico's en gevaren die ontstaan als we niets doen. Maar de beelden van smeltend ijs, bosbranden en overstromingen komen niet meer aan. Wat wel? Moeten we ons richten op de kansen van de energietransitie: nu meedoen is nu profiteren?. Wat zorgt nog voor urgentie in het verhaal?

Reacties:

De urgentie die vanuit het Klimaatakkoord wordt opgelegd is niet geheel terecht. De uitvoering is geen wettelijke verplichting. Het is geen moeten, maar een wens. Wees daar eerlijk over. Het 'moeten' legt het gesprek lam.

Veel mensen voelen geen urgentie bij de energietransitie of het tegen gaan van de klimaatcrisis, want de overheid lost dit uiteindelijk toch wel op. Urgentie ontstaat door bewoners en vooral bedrijven op hun eigen verantwoordelijkheid te blijven aanspreken.

Er ontstaat urgentie wanneer voor- en/of nadelen dichtbij worden gebracht. Sluit aan bij lokale vraagstukken die gerelateerd zijn aan energie. Denk aan energieprijzen, energiearmoede, energie-infrastructuur. Wees voorzichtig met de redenering dat met toekomstige opbrengsten van duurzame energie bijvoorbeeld een ziekenhuis overeind kan worden gehouden. Daarmee wordt draagvlak voor windturbines 'gekocht' en daar trappen mensen niet in.

Stilstand kunnen we ons niet veroorloven. Nu starten en doorpakken zorgt er voor dat we het straks een stuk gemakkelijker hebben. Denk hierbij aan energieprijzen, afhankelijkheid en leefbaarheid.

Afronding

Wat staat er nog op het programma:

- ontwikkelen van verhaallijnen in co-creatie: design thinking in twee labs
- 50% versie (frame/ uitgangspunten) voor concept-uitvoeringsprogramma: eind oktober
- nieuw narratief uitgewerkt in toolkit voor partners energieregio: november

Begin november plannen we een volgende bijeenkomst waarbij we terugkoppelen wat we opgehaald hebben in de design thinking labs en vragen we weer jullie feedback/input.